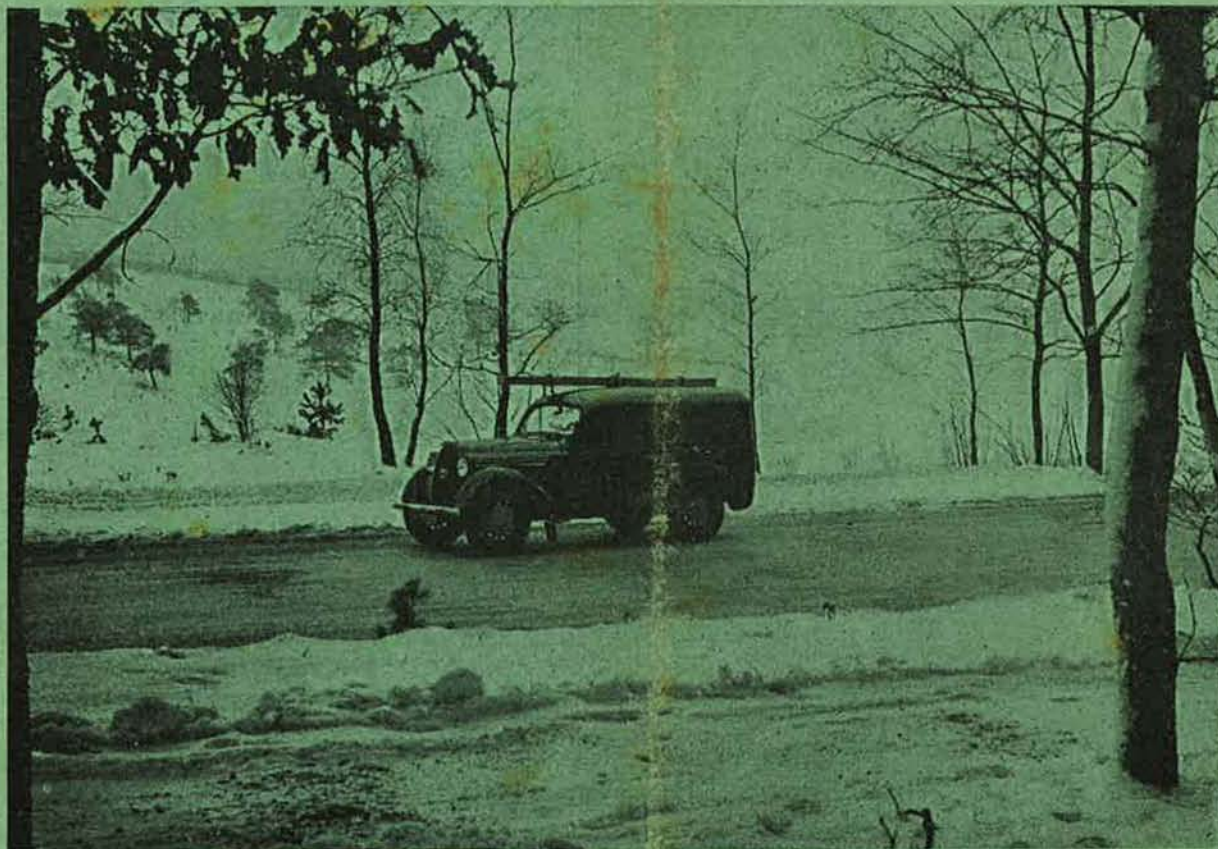

MAANDSCHRIFT VOOR

BIJENTEELT

Filmtournée. Een tentoonstelling van bijenteeltartikelen in de laadbak van het bestelwagentje en het grote projectiescherm er boven op. Reeds 200 maal is de film vertoond. Vele imkers hebben de film gezien, maar ook duizenden niet-imkers hebben door middel van de film kennis gemaakt met de bijenteelt. Alle voor het lopende seizoen beschikbare data zijn besproken; men wachte met het indienen van nieuwe aanvragen tot Augustus.

ADVERTENTIETARIEF

per 1/1 pag. f 175.— per 1/8 pag. f 30.—
per 1/2 pag. f 90.— per 1/16 pag. f 17.50
per 1/4 pag. f 50.— netto contant.

Speurbijtes worden alleen bij vooruitbetaling opgenomen. Zij kosten f 1.50 per 20 woorden; elke 4 woorden méér 30 cent. Gewone advertenties contant na ontvangst van nota. Advertenties, die niet vóór de 20e der maand in ons bezit zijn, kunnen niet meer worden opgenomen. Ze worden ook niet automatisch in het volgende nummer geplaatst.

Wij handhaven alsnog de prijzen van onze „J.G.J.”-kasten, compleet slechts f 18.50. Reeds zeer veel imkers hebben onze „J.G.J.”-kasten in gebruik en steeds tot volle tevredenheid!! Broedramen slechts f 14.50 per 100 stuks. Honingramen slechts f 11.— per 100 stuks. Vraagt ook onze automatische voerinrichtingen voor onder- en bovenvoeding. Wij zijn tevens koper van honing, zuivere en ruwe was en verwerken Uw was tot de fijnste kunstraat, hetgeen ons mogelijk is door aanschaffing van onze nieuwe moderne wals. Beleeft aanbevelend:

JASPER'S BIJENPARK - HEERENVEEN

UW MEUBELS

bewijzen dat U imker zijt want als imker weet U wat wás is!

HOOGGLANSWAS

van het BIJENHUIS is bereid uit de edelste wassen. Geel of bruin, naar keuze.

NU NOG 65 CENT

per halfpnds honingflacon.

GOEDE DINGEN
BIJENHUIS WAGENINGEN

SPEURBIJTJES

- TE KOOP: Prima Heideslengerhoning en Zomerslengerhoning, eerste kwaliteit. J. G. NIJLAND C 609, Varsseveld.
- TE KOOP GEVRAAGD: Een Vruchtenpers. Aanbieding aan E. Oldengarm Secr. - Afd. Ruinen (Dr.) te Ruinen.
- TE KOOP tegen ieder aannemelijk bod: 6 prima bevolkte V.S.-kasten, z.g.a.n., geheel compleet (2 br.k., 1 h.k., 4 buitenranden). HOFF, Emmastraat 35, Gorcum.
- GEVRAAGD: Een Kraïner (Carnica) volk(je) of alleen koningin. Voorjaarslevering. Aanbiedingen aan A. H. LUTJE SCHIPHOLT, Lente post Dalfsen.
- TE KOOP GEVRAAGD: S. Frankenhuis: Koninginnetelt. G. S. Brinkert: Mijn bedrijfsmethode. Brieven met prijsopgave aan: W. PLOEG Jr., Soestdijksekade 1046, Den Haag.
- TE KOOP: 15 goed ingewinterde sterke volken in kasten; 1 honingslenger, 3 raams, nieuw; 5 kg bijenraat; een partijtje raampjeshout; 17 bijenkorven, weinig gebruikt. J. BOS, Kon. Wilh.weg 18, Slootdorp.
- TE KOOP: Simplexkast, zo goed als nieuw, prima bevolkt à f 30.—. R. JANSEN, Vossenlaan 71, Nijmegen.
- TE KOOP wegens emigratie naar Australië: Ons gehele bijenbedrijf onder meer: Eén rijdend Bijenpaviljoen op gummi met twee reserve banden slechts één jaar in gebruik, waarin 60 vier en twintig raams kasten en 44 vijf raams reserve-kasten. Tevens één Paviljoen met 56 vijf-raams reserve-kasten. Alles is Alberti raammaat. 58 van de vierentwintig raamskast zijn bevolkt met prima volken en 70 van de vijfraams kasten zijn bevolkt. Verder alle bijbehorende benodigdheden als moderne zware was- en honingpers, kunstraatpers enz. enz. Alles in één koop en tegen zeer redelijke prijs. J. L. WOLTERS, Zweeloo B 42 (Drente), Telefoon 39.

N.V. BIJENSTAND

„Mellona”

SANTPOORT

GROOTSTE BIJENTEELTBEDRIJF IN NEDERLAND

Fabriek van
BIJENWONINGEN
en
GEREEDSCHAPPEN
voor bijenteelt.

Binnenkort verschijnt ons „MELLONA”-nieuws met een keur van artikelen en verrassende aanbiedingen!!

TELEFOON 8225 en 8610

OMZETBELASTING

Met ingang van 1 Januari 1951 is het Besluit op de Omzetbelasting 1940 gewijzigd. Enkele wijzigingen vragen de aandacht.

In de eerste plaats is het tarief van de omzetbelasting bij levering door de fabrikant (imker) aan een handelaar van 3 op 4 percent gebracht. Deze wijziging zal slechts voor enkele imkers van belang zijn, aangezien de meesten onzer terzake van de levering van honing geen omzetbelasting behoeven te voldoen, omdat de totale omzet (dus ook met inbegrip van de omzet van andere producten dan honing) een bedrag van f 800.— wel niet te boven zal gaan. Bij levering rechtstreeks aan het publiek is het percentage van heffing op 6 gehandhaafd.

Een belangrijke wijziging vormt de vrijstelling van een aantal levensbehoeften. Zo zijn thans onder andere huishoudstroop, appelstroop, kaas, ontbijt- en peperkoek en jam geheel van omzetbelasting vrijgesteld. Het valt op, dat honing, welk product in deze opsomming zeker thuis hoort, niet is vrijgesteld. Hierdoor zal het verschil in prijs, welke er bestaat tussen honing en jam, nog groter worden, zij het dat dit verschil maar enkele centen groter wordt. In hoeverre de verkoop van honing daarvan nadelige gevolgen zal ondervinden is moeilijk te zeggen, omdat nog andere factoren, nl. die van vraag en aanbod, een rol spelen. Zulks neemt niet weg, dat de moeilijkheden voor een goede afzet steeds groter worden. Uiteraard zal onze vereniging al het mogelijke doen, de Minister van Financiën te overtuigen van de onbillijkheid die er schuilt in de heffing van omzetbelasting op honing, terwijl jam, die altijd in concurrentie treedt met honing, daarvan is vrijgesteld. Of het iets zal helpen is een andere vraag. Neen hebben we, ja kunnen we krijgen.

Maandschrift voor BIJENTEELT

UITGAVE VAN DE VEREENIGING TOT BEVORDERING DER BIJENTEELT IN NEDERLAND.

Redacteur: R. P. GROENVELD.
Adres Redactie en Administratie: Bijenhuis
Wageningen, Telef. 2863. Postrekening 27772

Commissie van Redactie: A. S. PLANTING, B. A. v. d. SANDE en A. VINK. Adviseurs: De Rijksbijenteeltconsulenten. Vaste medew. JOH. A. JOUSTRA.

Verschijnt de eerste Dinsdag van elke maand.

KIJKT U ook even? Waarnaar? Naar de lucht natuurlijk!
2 Februari, Maria Lichtmis, helder en klaar, geeft een goed bijenjaar!
U kent dit oude gezegde toch wel? Niet? Geloof U er niet aan? Onzin? Mogelijk, maar velen doen het wel en waarom ook niet!

De uitkomsten van de imkerij zijn van zoveel toevallige factoren afhankelijk, we vertrouwen zo dikwijls op de toekomst, dat het geen wonder is, dat men zijn aandacht vestigt op alles wat hoop geeft. Maria Lichtmis zit er bij oude imkers rotsvast in, het is overgegaan van vader op zoon en . . . traditie heeft zijn bekooring. Werkzaamheden voor de maand Februari zijn er maar weinig. We kunnen achtgeven op stukjes was op vliegplank of nabij het vlieggat. Een korf kantelen we voorzichtig even achterover om te zien of we daar die stukjes onder aantreffen.

Zijn deze er, dan hebben muizen hun kans waargenomen en moeten we maatregelen nemen als eerder gemeld.

VOOR BEGINNERS

Bij kasten mogen we gerust de deksels even oplichten, er kan een muizenest aanwezig zijn. Men bedenke, dat muizen toch steeds meer onrust verwekken dan onze eenvoudige controle.

Het is zeer wel mogelijk dat we bij de stal, voor een kast of onder een korf, een abnormaal aantal dode bijen vinden. Bekijkt deze dan eens goed. Zijn de bijen gaaf, kapot gebeten of hebben ze alleen een klein gaatje op de rug?

FEBRUARI

In het eerste geval is er kans op ziekte, vooral wanneer er veel „jonge bijen” bij zijn, te onderscheiden aan de mooie beharing. Stuurt in dit geval een monster voor onderzoek naar de Rijksbijenteeltconsulent van uw gebied.

Mogelijk is Nosema de oorzaak of wat anders en hier geldt toch immer: een gewaarschuwd man telt voor twee. Kapot gebeten bijen wijzen op de aanwezigheid van huismuizen en een gat in de rugzijde van het borststuk wijst op een spitsmuis, die belust was op bijen-biefstuk.

Verder is het geenszins uitgesloten, dat we bij onze controles een kast- of korfvolk aantreffen, dat zich afwijkend gedraagt; b.v. te rustig is, of we ontdekken bijen, die besmeurd zijn met gele vlekjes, of er zijn hier en daar gele vlekjes te vinden nabij het vlieggat. Nemen we dan bovendien een „kwaliijk riekende” geur waar, dan is het gewenst spoedig in te grijpen, als het volk tenminste leeft, en het over te brengen op schoon werk. Enige lege raten in een kast, eventueel een paar volle er bij, welke mogelijk in reserve zijn gehouden, de bijen hierboven afkloppen, een borstplaat er boven op en maar afwachten.

Een korfvolk is lastiger te behandelen, zo niet onmogelijk in deze tijd, doch als het volk de moeite waard is, toch maar proberen te jagen, desnoods achter de kachel. De bijen storten we op oud werk, spijlen voorts een borstplaat in, zonodig, en laten alles rustig staan. In geen geval brengen we zulke volken bij andere onder, zonder eerst zekerheid te hebben, of niet een ziekte mede oorzaak was van roer. Het komt n.l. dikwijls voor, dat roer optreedt bij aanwezigheid van Nosema, en dat Nosema in „roer”bijen een gemakkelijke slachtoffer vindt.

Gebrek aan voedsel behoeven we nog niet te vrezen, mits tenminste de volken zijn ingewinterd op behoorlijk gewicht. Toch mogen we wel even die volken

● IS 'T ANNEZEGD? 1)

Het bleek me ook uit andere ervaringen dat in mijn omgeving het bijgeloof, of hoe men het ook noemen wil, er wel degelijk inzat.

Zo werd er eens een boeldag gehouden. Voor hen, die niet weten wat een boeldag is, zij hier verklaard dat dit een verkoping, meestal tengevolge van een sterfgeval, is. Een boeldag op het platteland is een gebeurtenis van belang; een stedeling heeft daar geen idee van. In de stad hebben honderden verkopingen plaats zonder dat men er aandacht aan schenkt, maar op het platteland is een boeldag een voorval waarbij de boeren en hun vrouwen niet graag zouden ontbreken. Dagen van te voren kan men in de krant lezen dat bij de een of ander om zo laat een boeldag wordt gehouden en ook op bomen en schuttingen ziet men aanplakbiljetten waarop dit nog eens nadrukkelijk wordt meegedeeld en steeds staat er onder: „Zegt het voort!!”

Zo werd er dus ook in onze omgeving een boeldag gehouden, en op de gebruikelijke wijze was dit aangekondigd. Daar er ook een stal bijenkorven verkocht zou worden, ging ik er heen. Het was er druk en al hetgeen te koop werd aangeboden, werd aan een nauwkeurig onderzoek onderworpen. Tenslotte arriveerde de

notaris met zijn klerken, en de verkoop kon beginnen. Toen de bijenvolken aan de beurt waren, riep een boertje dat naast mij stond eensklaps: „Is 't annezegd?” en een van de klerken redde de situatie door er onmiddellijk op te laten volgen: „Ja, het is aangezegd”.

Daarna kon de verkoop van de korven doorgaan. Het boertje naast mij bleek zeer actief. Hij kocht verschillende zaken, o.a. een grote koffiekkan van porselein. Voor f 1.35 werd hij eigenaar, maar toen hij haar in handen kreeg, bleek dat de kan lek was en dus niet meer te gebruiken. Nijdig smet hij haar op de grond stuk en besloot bij zichzelf dat hem dit niet meer overkomen zou.

Een ogenblik later kondigde de notaris een grote melkzeef aan die ook van mijn buurmans gading was, maar hij wilde zich blijkbaar voor het échec van de koffiekkan vrijwaren, want onder luid gelach van de omstander vroeg hij: „Is ie dichte?”

JAN VAN VELDZICHT.

1) De dood van de imker de bijen aanzeggen.

(vervolg van pag. 17)

noteren welke te licht aanvoelen, om de volgende maand deze meer bijzonder te inspecteren. Vertrouwt men het niet en durft men niet langer te wachten, dan kan een borstplaat (6 delen suiker - 1 deel water, koken en bij het afkoelen roeren tot het troebel wordt, uitgieten in de gewenste vorm en grootte) uitkomst brengen. Een aldus verkregen borstplaat kan op het volk worden gelegd of tussen of onder de raten worden gespild; in ieder geval zo, dat de bijen er mede in aanraking komen.

Extra warm toedekken van volken laten we nog maar even achterwege, doch zet eens een honingpotje, voorzien van een geperforeerd deksel en gevuld met alleen water, omgekeerd op een kastvolk en kijk eens wat er gebeurt. Het is n.l. gebleken, dat de bijen een grote behoefte aan water kunnen hebben en dit is op deze manier gemakkelijk te verhelpen; baat het niet, het schaadt ook niet.

Let bij een reinigingsvlucht vooral op de vlucht der bijen. Is de drukte bij het vlieggat gewoon of niet? Lopen de bijen niet te veel te zoeken? Zijn alle bijen na de vlucht rustig en betrekkelijk spoedig binnen, dan is hoogstwaarschijnlijk alles in orde.

Lopen nog geruime tijd bijen onrustig rond, dan is de kans op moereloosheid zeer groot.

Nemen niet alle volken deel aan de vlucht, dan kan dit tot oorzaak hebben een verstopte vliegopening en moet men deze met een omgebogen ijzerdraad vrij maken. Deze bewerking brengt de bijen dan tevens wel naar buiten. Is verstopping niet de oorzaak, dan mogen we, als de winterzit lang is geweest, gerust eens tegen de kast kloppen om ze „wakker” te maken.

Good luck.

A.

MEN ZEGT...

dat de heer van de Honigh-Hof met de normalisatie in het buitenland goed op de hoogte is;
dat hij niet blijkt te weten, dat er aan de normalisatie van de Simplex in Nederland gewerkt wordt;
dat de tekeningen van de Normaal-Simplex reeds meer dan een jaar geleden zijn gepubliceerd;
dat critiek daarop kon worden geleverd tot 1 Januari 1950 bij het Centraal Normalisatiebureau;
dat het wachten alleen nog maar is op de laatste stap in het langademige normalisatieproces;
dat de heer van de Honigh-Hof met het aantal imkers in Nederland zeker 3000 en met het aantal bijenvolken 100.000 te hoog in de boom is;
dat hij omtrent de cijfers in het buitenland natuurlijk beter is georiënteerd.

Men zegt verder.....

dat niet alleen de Hoofdkommissie voor de normalisatie over haar tekeningen van de Simplex in slaap gevallen is, doch

dat klaarblijkelijk ook de Bedrijfsraad is ingedommeld; dat tenminste reeds in het Octobernummer werd aangekondigd, dat de Bedrijfsraad inzake huur en verhuur van volken voor het fruit-contact zou opnemen met onze afdeling Bunnik en

dat volgens het Januarinummer Bunnik contact had opgenomen met de Bedrijfsraad, doch dat we van dat contact nog geen resultaten hebben gezien. 1)

Men zegt ten slotte.....

dat er met de export van honing naar Duitsland iets niet in de haak schijnt te zijn geweest, doch dat er beslist geen honing geëxporteerd is door

LUISTERVINK

1) Zie blz. 31. Red.

Koninginnekwesweek-kwesties (IV)

Een beetje historie: Langstroth, Quinby

Voor de uitvinding van de losse bouw waren de technische mogelijkheden van de bijenteelt zo gering, dat aan een eigenlijke koninginnteelt niet te denken viel. De korf-inker kon en kan nog niet veel meer doen, dan uit nazwermen van goede volken koninginnen zoeken en deze laten bevruchten. De eigenlijke revolutie op bijenteeltgebied vond nog geen eeuw geleden plaats. De losse bouw is ook de aanleiding geweest voor de ontwikkeling van de koninginnteelt. Welke korfinker zou gedroomd hebben, dat koninginnteelt tot een

grootbedrijf zou kunnen uitgroeien?

Aanvankelijk waren de koninginnteelt-methodes zeer eenvoudig. Men nam uit een keuzevolk de moer weg. De bijen, verlangend zich een nieuwe moer te verschaffen, zetten meer doppen aan dan nodig was; voor het uitlopen van de eerste koningin werden de rijpe doppen voorzichtig uitgesneden en gebruikt.

Deze methode is natuurlijk weinig bevredigend. De bijen bouwen de doppen namelijk vaak op de meest merkwaardige plaatsen, waardoor het aantal doppen, dat geogst kan worden, niet al te groot is. Daarbij komt nog, dat een volk, dat op deze wijze gebruikt is, gerust even met vakantie gestuurd kan worden.

Maar in ieder geval, het begin was er.

Om van een voortdurende oogst cellen verzekerd te zijn, bedacht de nestor van de Amerikaanse bijenteelt, Langstroth, een aardige methode, die door Frank Pellett in zijn prachtig: „Practical Queen Rearing” beschreven is.

Langstroth gebruikte drie volken. Hij begon met het eerste moerloos te maken. Vijf dagen later ving hij uit no. 2 de moer weg. Na 10 dagen zijn de doppen van het eerste volk rijp en nu komt het derde volk, waarmee tot nu toe nog niets was gebeurd, in actie. De moer van het derde volk wordt uit de kast gehaald en aan volk no. 1 gegeven, waar de rijpe doppen dus verwijderd zijn.

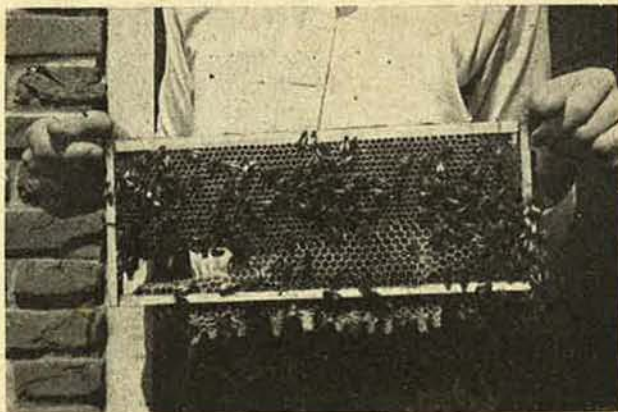
5 dagen later zijn de doppen in de tweede kast rijp. Deze worden geogst en de moer van no. 1 verhuist naar no. 2. Ook hier blijft ze weer vijf dagen, waarna ze naar kast drie verhuist, waar de rijpe doppen inmiddels verwijderd zijn. Zo gaat het door. Na kast 3 komt kast één weer aan de beurt enz. enz.

Elke vijf dagen dus kon Langstroth een aantal doppen oogsten en doordat de moer geregeld in alle volken

eitjes bleef leggen, bleven de volken langer in conditie. Het zwakke punt in deze methode is natuurlijk gelegen in het verwisselen van de koninginnen. Een koningin, die wat eenkennig van aard is, zal een dergelijk uithuizig bestaan niet lang overleven. Maar vernuftig bedacht is het; en dat deze methode wel degelijk bruikbaar is, blijkt uit het feit, dat commerciële koninginnetelers er jarenlang gebruik van gemaakt hebben. Bekend is ook de methode van Quinby, ook een Amerikaan. Zijn methode zou ook gebruikt zijn door de beroemde Duitse koninginneteler Wankler, de fokker van de veel besproken kleurselectie van de Italiaan, de goudbij.

Zij maakten een kernvolkje van ongeveer ½ liter bijen en installeerden dit op de broedloze raten. Uit de middenraat werd een stukje raat weggesneden van ongeveer 5 cm². In het ontstane gat kwam een stukje raat met zeer jonge larfjes van een goed volk. De larfjes moesten niet ouder zijn dan 36 uur.

Op dit stukje broed werden weer enkele cellen aangezet, die, als zij rijp waren, op één na werden verwijderd en er werd rustig afgewacht tot de overgeble-

Een geslaagd raam doppen, geteeld volgens een wat moderner methode.

ven cel uitgelopen was, waarna de moer ook in het kernvolkje zelf bleef tot zij bevrucht was. Het kernvolkje deed dus dienst als teeltvolk en als bevruchtingsvolk. Dit is geen gelukkige combinatie. Voor teeltvolk zijn deze volkjes eigenlijk niet sterk en ook niet welvarend genoeg, terwijl ze voor bevruchtingsvolk weer wat overdadig zijn. Het is dan ook geen wonder, dat de methode van Quinby op de achtergrond is geraakt, vooral ook omdat men van de prestatie van op deze wijze geteelde moeren niet al te veel verwachtte.

Tegen wil en dank heb ik de afgelopen zomer enkele moeren met deze methode geteeld. Dat ging aldus: Een aantal moeren was in de bevruchtingsvolkjes gelijktijdig aan de leg. Ze werden uitgevangen en gebruikt. Door een tegenvaller met de teelt konden de moerlose kastjes echter niet direct van een nieuwe moer worden voorzien en bleven even moerloos staan. Deze kleine volkjes zetten nu op het broed van de verwijderde koninginnen redcellen aan en toen ik na ruim drie weken de kastjes ging nazien vond ik tot mijn verrassing leggende moeren, die er goed uitzagen. Bij wijze van proef zijn deze moeren aangehouden.

APIARUS.

UITKERINGEN VERZEKERING

Op grond van de voor onze leden gesloten collectieve verzekering werden in 1950 uitgekeerd:

Brandschade	3 gevallen
Diefstal en transportschade	22 gevallen
Wettelijke aansprakelijkheid	3 gevallen

Totaal 28 gevallen

Eventuele schaden binnen 3 x 24 uur met een kort, duidelijk verslag van de omstandigheden zenden aan de heer F. C. Peypers, p.a. De Waal & Zoon, Rokin 75-79 te Amsterdam. Hierbij de naam en het adres van de afdelingssecretaris vermelden en een afschrift van de brief aan de afdelingssecretaris zenden.

Alleen die leden zijn verzekerd, die regelmatig hun suiker door bemiddeling van onze vereniging betrekken.

HONINGHANDEL

Wij spraken met ... Dr. A. Minderhoud

— Dr. Minderhoud, U bent van de oprichting in 1930 tot de opheffing in 1941 secretaris-penningmeester geweest van het Nederlands Honingconstrôlestation (H.C.S.). Niemand beter dan U kan ons dus over die instelling wat vertellen. Mag ik beginnen met te vragen, wat de reden was van de opheffing van het H.C.S.?

— Op die vraag, meneer Groenveld, zou ik verschillende antwoorden kunnen geven. Ik zou kunnen zeggen: die moeilijkheden waren van financiële aard. Maar deze werden weer veroorzaakt doordat te weinig imkers zich bij het H.C.S. aansloten, zodat er een te zware heffing op de door hen geproduceerde honing moest worden gelegd. Maar ik geloof dat het meest juiste antwoord dit is: het rijkshoningmerk voldeed niet aan de verwachtingen. Dit waren: een vlottere afzet en een hogere prijs.

De organisaties die het H.C.S. hebben opgericht: de Vereniging, de Bijenhoudersbond N.C.B. en de Bijenhoudersbond L.L.T.B. hebben dat rijkshoningmerk gelukkig

van de oorlog hun honing ook zonder rijksmerk vlot konden verkopen, van beslissende invloed geweest, of zou het H.C.S. ook anders een roemloos einde gevonden hebben?

— In 1940 en 1941 was de honinghandel nog helemaal niet vlot en ik heb het gevoel dat ook zonder oorlog het H.C.S. zou hebben moeten likwideren.

— Hoeveel belanghebbenden waren er eigenlijk?

— Het hoogste aantal imkers dat zich bij het H.C.S. had aangesloten en hun honing dus onder het rijksmerk in de handel brachten, hadden we in 1935. Dat waren er ruim 650. In 1940 was dit aantal teruggelopen tot ruim 500, waaronder een paar zemerijen.

— Ik heb wel eens gehoord dat de voorschriften die de aangeslotenen in acht moesten nemen, zo streng waren, dat ze vele imkers de stuipen op het lijf joegen. Hoe liep dat in de praktijk?

— Ja, die voorschriften waren erg streng. Maar in de praktijk viel dit erg mee. Ongetwijfeld kwam dit ook door de wijze, waarop de directeur en de controleur hun taak opvatten. Dit waren geen boemannen die voortdurend op de loer lagen of ze niet een overtreding konden vaststellen, maar mensen die de imkers probeerden bij te brengen hoe ze een goed, zindelijk product in de handel moesten brengen. Het aantal ernstige overtredingen tegen de voorschriften, die door een boete gevolgd moesten worden, is dan ook onbeduidend klein geweest. Maar op de kleinste overtreding volgde steeds een waarschuwing en die zijn er dan ook bij bosjes uitgedeeld.

— Ik moet dus concluderen dat de voordelen, die het rijksmerk de belanghebbenden bood, te gering waren om er zich de financiële offers voor te getroosten, die nodig waren om het H.C.S. in stand te houden. Hebt U ook de indruk dat het H.C.S. die offers niet waard was?

— Die vraag, meneer Groenveld, kan ik maar niet zo met ja of neen beantwoorden. Je mag namelijk het nuttig effect van het rijksmerk niet uitsluitend door een financiële bril bekijken. Ik zal U hier een paar voorbeelden van geven. Onze controleur bezocht elk jaar de bedrijven van de aangeslotenen ten minste één keer. Zoals ik U al zeide, trad hij niet uitsluitend als boeman op, maar probeerde hij veel meer de mensen in de goede richting op te voeren. Vele imkers hebben van hem dan ook veel geleerd over het winnen, bereiden, verpakken van honing enzovoort. Maar hoe zal je zo'n opvoedende werking in geld uitdrukken?

Een ander voorbeeld. Ik heb veel honing gezien bij imkers, in winkels, op tentoonstellingen en markten tussen de jaren 1920 en 1930, tussen 1930 en 1940 en tussen 1940 en 1950. En nu heb ik sterk het gevoel dat de honing in de jaren tussen 1930 en 1940, dus in de tijd van het rijksmerk, in het algemeen genomen, veel beter behandeld werd dan in de perioden ervoor en er na. Ik weet echter niet in hoeverre dit aan de invloed van het rijksmerk toe te schrijven is en nog minder, hoe ik een algemene, betere honingbehandeling, in een geldswaarde moet uitdrukken.

— Zijn er ook aanwijzingen, dat de situatie inmiddels zodanig veranderd is, dat het opnieuw tot leven brengen van het rijksmerk en het honingconstrôlestation de honingafzet en honingprijs behoorlijk zouden kunnen verbeteren?

— Neen, dat geloof ik niet. Als de export van honing naar Duitsland, die de laatste jaren ontstaan is, stand

Dr. Minderhoud wijdt ons in in de problemen van honingconstrôle en honingmerk.

zeer voorzichtig aangepakt wat betreft het financiële risico, dat de aangeslotenen bij het H.C.S. mochten lopen. Zij zagen het rijksmerk als een ernstig, maar voorzichtig proberen. Zij voelden tevoren dat de eerste jaren moeilijk zouden zijn, maar ze hebben het H.C.S. door de kinderjaren heen geholpen. Maar toen het wicht op eigen benen moest kunnen staan, bleek het nog niet te kunnen lopen en moest Vadertje Staat het nog steeds een steuntje in de rug geven.

— Het Rijk moest dus ieder jaar een subsidie verlenen en ik meen dat de directeur van het H.C.S. een zeer laag salaris genoot. Waren er dan zoveel andere uitgaven aan het H.C.S. verbonden?

— Ja, die waren er en die waren niet te vermijden. De directeur had een juffrouw, een analyste, die de genomen honingmonsters scheikundig moest onderzoeken. Of eigenlijk was dit meer een halve analyste, want ze werkte voor ons maar 3 dagen per week. En zo hadden we ook een halve controleur, die de bedrijven van de aangeslotenen bezocht en de monsters nam. De directeur heeft een jaar of 5 voor een zeer laag salaris gewerkt en de overige tijd voor niets. We hebben het geld dus heus niet over de balk gegooid.

— Is het feit dat de belanghebbenden reeds in het begin

zou houden, zou het rijksmerk de Duitse afnemers de garantie kunnen bieden dat zij een zuiver Nederlands product ontvingen, maar helaas zie ik die uitvoer naar Duitsland slechts als van tijdelijke aard.

— Het is nu 1951. Zou de mogelijkheid bestaan om het rijksmerk en het H.C.S. opnieuw in het leven te roepen?

— Ja, dat is, althans op papier, heel eenvoudig. De wettelijke voorschriften gelden nog steeds. Er zou een honingcontrôlestation moeten worden opgericht door een rechtspersoonlijkheid bezittende vereniging en als dit door de Minister is erkend, kan het zo in de schoenen van haar voorgangster stappen. Wij zouden dan precies terug krijgen wat wij tussen de jaren '30 en '40 gehad hebben, met alleen andere personen aan het roer en de zeilen.

— Laten we nu van het Rijksmerk afstappen. Er wordt ook gesproken over een verenigingsmerk. Dat zouden we de basis kunnen geven, die we zelf wensen. Zou, naar uw mening, die basis zodanig gekozen kunnen worden, dat de voordelen voor de honingproducenten groter zijn dan de te brengen offers?

— Dat hangt er erg van af wie U als honingproducenten beschouwt. Het is heel gemakkelijk om alle imkers tot honingproducenten te verklaren; het is zelfs heel verleidelijk. Je vermenigvuldigt je aantal leden maar met $f \dots$ zoveel en dan krijg je een bedrag om van te watertanden. Maar deze basis zou ik zeer gevaarlijk achten. De grote massa amateur-imkers interesseert zich maar heel matig voor de prijs van de honing en zal er voor bedanken om elk jaar een sterk verhoogde verenigingscontributie te betalen. Een verenigingsmerk kan alleen een gezonde basis vormen als degenen, die er gebruik van maken, ook de voornaamste kosten dragen. Alleen in de kinderjaren en in de uitzonderingsgevallen zou m.i. een beroep op de algemene kas mogen worden gedaan.

In het buitenland treft men dergelijke merken ook aan en die doen daar nuttig werk, maar wat er in ons land over geschreven is, is nog te vaag om er een oordeel over te kunnen vormen. Vooral over de controle denkt men wel wat al te licht.

— U noemt daar het woord controle. Voor de consument heeft een merk natuurlijk alleen maar waarde, als het hem bepaalde waarborgen geeft. Is hiervoor naar uw mening een controle beslist noodzakelijk?

— Ja, ik ben van mening, dat het geven van waarborgen zonder controle niet te verwezenlijken is. En dan hoeft U nog niet eens aan het ergste te denken, aan de mensen die opzettelijk de gestelde regels overschrijden. De meesten van onze imkers verkopen wel eens honing, maar van enige handelsgeest is vaak geen spoor te bekennen. Dikwijls weten ze niet eens aan wie zij 2 jaar geleden honing verkochten, omdat ze geen aantekeningen houden, laat staan een eenvoudige boekhouding hebben. De ervaringen met het rijksmerk hebben ons op dat gebied heel wat geleerd.

— Tot slot nog een algemene vraag. Er is in ons Maandschrift herhaaldelijk over het rijksmerk geschreven en ook over een verenigingsmerk. Geeft het geschrevene U aanleiding tot opmerkingen?

— Ja, tot verschillende, maar die zijn niet alle even belangrijk. En de voornaamste ligt op een terrein, waarop de meeste imkers zich niet erg thuis gevoelen, namelijk op dat van de taak van de Keuringsdiensten voor Waren.

In het Maandschrift van Augustus 1950 geeft de heer Nouwen te Alkmaar een pleidooi voor het opnieuw instellen van het rijksmerk.

Echter vergist de heer Nouwen zich als hij schrijft, „de controle kan overgelaten worden aan de Keuringsdiensten voor Waren in de diverse provincies van ons land”. Want in artikel 1 van het Honingmerkenbesluit (K.B. 445, van 30 Sept. 1929) staat letterlijk: „1. De aanduiding „Nederlandsche Honing bereid onder toe-

zicht krachtens de Warenwet” (Staatsblad 1919, no. 581) mag uitsluitend gebezigd worden voor honing, welke in Nederland gewonnen is onder het toezicht, overeenkomstig de bepalingen van dit besluit uitgeoefend”.

En artikel 2 zegt: „Het toezicht, bedoeld in artikel 1 van dit besluit, wordt uitgeoefend door een door Onzen Minister, belast met de uitvoering van dit besluit, erkend honingcontrôlestation . . .”

Het is dus niet zo dat het Honingcontrôlestation de merken uitreikt en administreert; neen, dit is slechts een onderdeel en niet het duurste onderdeel van zijn taak. Het moet ook het toezicht, d.w.z. de controle verrichten en mag deze niet afschuiven op de Keuringsdiensten voor Waren.

En juist het toezicht, de controle op de bedrijven der aangesloten imkers, het nemen van monsters en het onderzoek daarvan, brengen de voornaamste kosten mee.

In het Novemhernummer pleit de heer Popken te 's-Gravenhage voor een, laat ik het maar noemen Bedrijfsraadmerk. Maar hij heeft en geeft een verkeerde voorstelling van de taak van de Keuringsdiensten voor Waren als hij, in zijn beschouwingen over een Bedrijfsraadmerk, zegt: „Controle door de Keuringsdienst op Waren, of door instanties van de Bedrijfsraad is natuurlijk een eerste vereiste”.

Ik ben het met hem eens dat er controle nodig zal zijn, maar hij mag zich niet voorstellen, dat men die aan de Keuringsdiensten kan opdragen. Deze diensten hebben een controlerende of toezieende taak, het opsporen van overtredingen, bij of krachtens de Warenwet strafbaar gesteld.

Zo hebben ze reeds nu, dus ook zonder dat er een Bedrijfsraadmerk bestaat, tot taak erop toe te zien dat honing, die in de handel is, voldoet aan de voorschriften van het Honingbesluit. Wie ondeugdelijke honing in de handel brengt of op andere wijze tegen de inhoud van het Honingbesluit zondigt, loopt kans op de vingers getikt te worden en het zijn de Keuringsdiensten voor Waren, die eventuele overtredingen moeten opsporen.

Maar met een eventueel Bedrijfsraadmerk hebben deze diensten geen bemoeienis; dat is een onderlinge aangelegenheid. Als de Bedrijfsraad een controle noodzakelijk zou achten, moet hij die zelf uitvoeren en de kosten ervan dragen. Deze over te dragen of af te schuiven op een of andere overheidsinstelling, lijkt mij volstrekt uitgesloten.

Ik acht het gewenst hierop uitdrukkelijk de nadruk te vestigen, want het maakt voor mij een groot verschil uit of ik een groot, moeilijk en duur werk zelf moet uitvoeren en betalen of dat ik een ander daarvoor kan laten opdraaien.

— Dr. Minderhoud, ik dank U hartelijk voor de welwillendheid, waarmee U mijn vragen hebt beantwoord. Ik ben er van overtuigd, dat onze lezers daarvan met grote belangstelling kennis zullen nemen.

(De volgende maand hoopt de redacteur een vraaggesprek te publiceren, dat o.m. de handel in buitenlandse honing tot onderwerp heeft).

Vervoersverbod van bijen van en naar gemeente Koewacht

Krachtens een in de Staatscourant van 19 Januari j.l. gepubliceerde beschikking van de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening is het vervoer van bijen van en naar de gemeente Koewacht verboden, teneinde verspreiding van een in die gemeente heersende besmettelijke bijenziekte te voorkomen.

Overtreding van dit verbod wordt gestraft met een hechtenis van ten hoogste één jaar of een geldboete van ten hoogste f 500.—

Het sinds 1947 bestaande verbod om bijen van het Westelijk deel van Zeeuws-Vlaanderen (tot aan de Braakman) naar het overige deel van Nederland te vervoeren, blijft uiteraard van kracht.

Amerika. De la van een stuifmeelval wordt geleegd. Er ligt ongeveer 25 pond stuifmeel op de hoop. Een sterk volk heeft per jaar het dubbele nodig! (Foto Dr Jones uit *The Hive and the Honeybee*.)

HET is niet van de laatste jaren, dat men invloed tracht uit te oefenen op de ontwikkeling van de bijenvolken door de broedaanzet te bevorderen. Reeds ten tijde van Aristoteles — ong. 350 j. v. Chr. — werden vijgen, rozijnen en andere vruchten aan de bijen gevoerd. De Romeinen gebruikten daartoe verse schapenmelk en honing.

Men had toen ook alle reden om een hogere honingproductie te verkrijgen. Suiker kende men niet en ieder was uitsluitend aangewezen op honing als de enige zoetstof.

In de loop der tijden zijn vele stoffen aangewend ter stimulering van het broeden: diverse dranken; verschillende gebuilde en ongebuilde meelsoorten; geschraapte wortelen; basten van oliezaden; kippen- en konijnenvlees; melk; mengsels van eieren en honing; melk met suiker en eieren; brood, al of niet geweekt in bruine suikerstroop; caseïne in poedervorm enz.

William Löbe gaf 100 jaar geleden het volgende recept: afreksel van grofgemalen gerstemout vermengd met honing, omdat... „het ook versterkt en haar sterk prikkelt om te paren en te broeijen”.

T. W. Cowan kon later aanbevelen: meelkandij, n.l. 6 p. suiker en 1 l. water koken, onder het afkoelen goed roeren en dan toevoegen 1½ p. tarwebloem of 1 p. erwtenmeel... „bijzonder geschikt voor aanzettende voeding in de herfst en in de lente”.

In Amerika, Duitsland en Zwitserland maakten enige soorten sojameel grote opgang, ieder verkreeg daarmee goede resultaten. Dit sojameel kon droog worden gevoerd, wat in Zwitserland veel gebeurde en waarvoor speciale voederplaatsen bij de stal werden gebouwd. Of het sojameel werd met suikerstroop tot deeg gekneet, op de raampjes gelegd, wat men in Amerika veel toepaste.

Het staat vast, dat sojameel door de bijen in de steek wordt gelaten, als de natuur weer stuifmeel levert en uit eigen ervaring bleek ons, dat sojameel, tot deeg

STUUFMEEL

verwerkt, heel slecht wordt opgenomen en zeker niet als het te stijf is, doordat te weinig suikerstroop werd gebruikt.

Sojameel voldoet allerm minst en er is nog geen middel bekend dat stuifmeel kan evenaren. Al is meest de voedingswaarde, voorzover het de eiwitten betreft, wel te benaderen er ontbreekt nog te veel aan andere bestanddelen, w.o. vitaminen.

De proeven van Haydack en Tanquary bewijzen duidelijk de minderwaardigheid van de stuifmeel-surrogaten. Deze onderzoekers dwongen n.l. volkjes in plaats van stuifmeel, vervangingsstoffen te gebruiken, o.a. gist, sojameel, vlees, melkpoeder, pindameel, vismeel, met het resultaat dat het sterftecijfer 7 tot 145% hoger was dan dat der contrölevolken met natuurlijke voeding en de broedaanzet slechts 11 tot 63% van deze broedaanzet.

Dit lokt stellig niet tot een enthousiaste navolging. Maurizio kon van sojameel slechts een geringe invloed constateren op de ontwikkeling van voedersapklieren en vetlichaam in tegenstelling met droge, magere melkpoeder, dat vrijwel gelijkwaardig bleek aan stuifmeel. Toch weet ieder, die sojameel droog heeft gevoerd, dat de bijen het ijverig verzamelen en het goed in de raten opbergen. Het gehele volk wordt daarbij actief en het is niet te verwonderen, dat deze activiteit, evenals bij een dracht, prikkelt tot broedaanzet; het is niet aan te nemen echter, dat de voederbijen het sojameel of andere surrogaten het eerst gebruiken, maar wel de eventuele voorraad pollen aanspreken. Bij keuze preferen ze altijd het stuifmeel, blijkens het verlaten van de sojavoederplaatsen en het overgaan op de natuurlijke bronnen, alsmede uit voederproeven, bij het aanbieden van surrogaten en pollen. Deze stimulans en het verbruiken van de pollenvoorraad verklaren het aanvankelijk succes van sojameel o.m.

Is er onvoldoende pollenvoorraad dan zijn de bijen gedwongen de vervangingsmiddelen te gebruiken met het gevolg, dat er generaties jonge bijen ontstaan met een geringe levensvatbaarheid en een verminderd vermogen tot broedverzorging, door gebrekkige ontwikkeling der voedersapklieren. Zulke volken voldoen dan geenszins aan de verwachting en dit verklaart weer waarom vele middelen in ongenade vallen.

Het heeft weinig zin op verschillende stoffen nader in te gaan. In Duitsland staat momenteel een gistsoort in het centrum van de belangstelling; we doen echter verstandig eerst verdere resultaten af te wachten alvorens onkosten te maken.

Dat nu eerst de laatste tijd natuurlijk stuifmeel gepropageerd wordt, vindt zijn oorzaak, niet in onvoldoende belangstelling, maar in de grote moeilijkheid daarvan voldoende hoeveelheden te verkrijgen met zo gering mogelijke kosten.

In Amerika, waar men sukkelde met onvoldoende bestuifing van fruit, door te eenzijdige aanplant op grote schaal, zijn methoden uitgewerkt om grote hoeveelheden stuifmeel te verkrijgen voor mechanische bestuivingen.

Dit stuifmeel is natuurlijk voor voeding aan de bijen veel te kostbaar. De aandacht was er op gevestigd en in de stuifmeelval werd een voldoende bruikbaar toestel gevonden voor stuifmeelwinning op grote schaal voor bijenvoeding.

Toen deze mogelijkheid bleek te bestaan, kreeg de stuifmeelval vrij snel de belangstelling, welke zij verdiende en nu verkrijgt men jaarlijks grote, kostbare hoeveelheden met weinig moeite en kosten. Dit verdient navolging.

We zijn met het gewonnen stuifmeel in staat het natuurlijke te benaderen en de resultaten verkregen

FMIEEL

met stamphoning te bereiken, zo niet te overtreffen, omdat we de hoeveelheden toe te dienen stuifmeel in de hand hebben.

De bijen moeten even aan zo'n val wennen, maar als de val met oordeel toegepast wordt, ondervinden de volken er bij hun ontwikkeling geen nadeel van. Langer dan 10 à 12 dagen mogen we de val niet voor dezelfde kast laten staan. We plaatsen de val dan voor een andere kast en daarna kan het eerste volk weer aan de beurt komen, vooropgesteld althans, dat de val tijdens een flinke dracht wordt aangewend. In het voorjaar is zo'n val evenwel uit den boze, al het stuifmeel moet dan voor het volk beschikbaar blijven, hoewel een koolzaadperiode een uitzondering kan zijn.

Het apparaat moet goed afgeschermd zijn tegen een onverwachte regenbui. Tegen de avond wordt geogst. Beschikken we bij grote stallen over meer vallen, dan is de hoeveelheid vaak zo groot, dat het bewaarprobleem aan de orde komt.

Want dit bewaren is een probleem op zichzelf; de meeste toepassing vindt de droge bewaring der pollen. Vooraf worden de pollen gedroogd en droog opgeborgen. Schimmelvorming treedt dan niet op. Maar... we hebben bij de proeven van Svoboda gezien, dat droog bewaard stuifmeel vrij spoedig de helft van zijn voedingswaarde verliest, al zal het verlies bij het bewaren van klompjes stuifmeel iets geringer zijn dan bij stuifmeel in poedervorm. Svoboda denkt dat het opwekken van een melkzuurgisting de bewaring ten goede komt. Dit wordt evenwel voor de praktische uitvoering te bezwaarlijk, al zou dit de natuurlijke omstandigheden het meest benaderen. We weten echter niet welke bewerkingen de bijen het stuifmeel doen ondergaan, zij toch laten de stuifmeelcellen vrij lang onverzegeld, zonder dat schimmel optreedt.

Ten slotte evenwel worden de pollencellen afgesloten met een laagje honing en verzegeld, in welke vorm het bijna onbepert lang goed blijft. Hier ligt voor ons de aanwijzing hetzelfde toe te passen. We verzamelen derhalve de pollen in een honingbus of glas en voegen daarbij zoveel goede rijpe honing, dat het geheel goed doortrokken wordt, waarna nog een laagje ter afsluiting wordt aangebracht. Ook kunnen we de pollen, met kleine beetjes honing vermengd, stevig aanstampen tot een vaste massa zonder luchtruimten en het geheel weer afsluiten met honing. Als we de bus of het glas goed afsluiten en droog bewaren, hebben we in het voorjaar de beschikking over prima drijfvoer. Een vereiste is natuurlijk goed gereinigd materiaal te gebruiken.

Momenteel lopen enige andere bewaarproeven, waarvan de resultaten over enige tijd in het Groentje zullen worden bekend gemaakt.

Het voederen kan geschieden door middel van een borstplaat. Bij de bereiding van fondant gaan we er, tijdens de afkoeling van de suikerstroop, stuifmeel doorroeren. Ook is de methode van Farrar in Amerika te volgen, die een deegplaat van 1 deel sojameel, met 4 delen pollen vermengd op de raampjes legt. Waarom hier sojameel wordt gebruikt is me niet bekend of het moest zijn dat de massa er kneedbaarder door wordt.

In beide gevallen echter hebben we de dagelijks opgenomen hoeveelheden slechts in de hand, waarom we liever met kleine hoeveelheden b.v. in honingpotjes werken. We controleren hiermede de opname, de hoeveelheden en de resultaten.

Suikerwater met het onderhoning bewaarde stuifmeel samen kunnen tevens de ontwikkeling van een flink broednest in het najaar en van krachtige, goed ontwik-

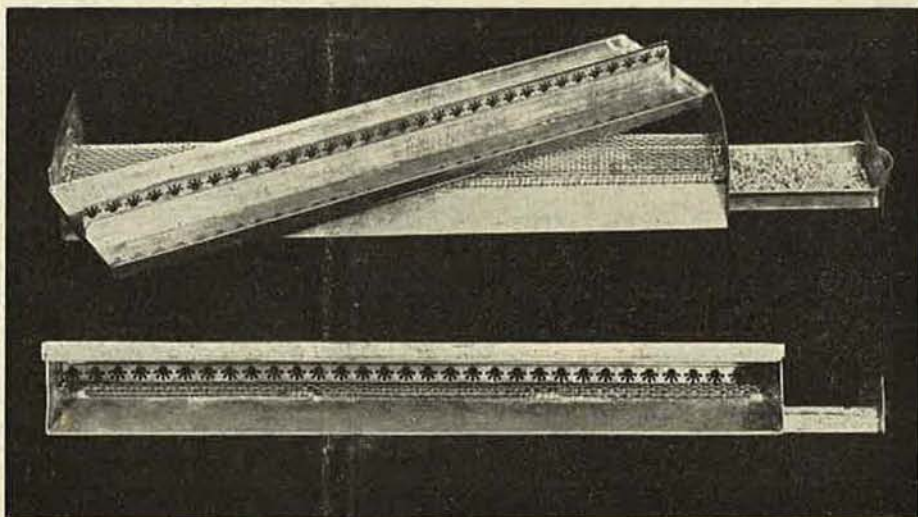

Sojameel..... waarvoor speciale voederplaatsen bij de stal werden gebouwd. Sojameel voldoet allerminst en er is nog geen middel bekend, dat stuifmeel kan evenaren. (Foto Schweiz. Bienenzeitung)

kelde winterbijen bevorderen, als we het ook in deze periode zouden willen voederen.

Tenslotte is er nog een belangrijk punt. In het voorjaar, bijv. als bij de broednestvorming de temperatuur in het volk tot ca. 35° C. stijgt, zijn de omstandigheden bij aanwezigheid van Nosema optimaal voor de ontwikkeling hiervan. Nu blijkt opname van stuifmeel de ontwikkeling van Nosema te beletten, althans zodanig te remmen, dat grote verliezen worden voorkomen. Vermoedelijk verkrijgen de bijen door stuifmeel een groter weerstandsvermogen.

De waarde van stuifmeel is dus velerlei, waarom we dit waardevolle product met de meeste zorg moeten behandelen en voorkomen dat het verloren gaat. Tevens is het ten volle verantwoord een proef te nemen met de drijfvoeding op die tijdstippen, welke voor onze doeleinden en methoden het meest geschikt zijn. Wageningen. J. v. AARST.

Stuifmeelval. Boven: Deksel met pollenkam liggen omgekeerd op het onderstuk. Eerst plaatst men dit onderstuk en, als de bijen er aan gewend zijn, wordt het bovenstuk aangebracht.

Beneden: De stuifmeelval in oogststand. Ongeveer de helft van het gewonnen stuifmeel wordt aan de pollenkam afgestreken en valt door een gaasbodem in de la. Het deksel beschermt de oogst tegen regen. (Cliché Bijenhuis, Wageningen.)

Over de plaatsvastheid van insecten in verband met de plantenveredeling

Dr. A. MINDERHOUD

VOOR de plantenveredelaars en de zaadtelers is het een gelukkige omstandigheid, dat de honingbij in hoge mate plaatsvast is. Dit wil zeggen dat een bij, die op een veld koolzaad vliegt, zich slechts over een heel klein stukje van dat veld verplaatst. Zij bezoekt niet de bloemen van het hele veld en nog minder denkt zij eraan om eens een enkele keer naar een ander stuk koolzaad te vliegen, dat een 100 m of verder van het eerste verwijderd is.

Als de honingbij dit wel deed, zou het heel moeilijk zijn om in een dicht bevolkt land als het onze, zuiver zaad voort te brengen van gewassen, die door de bijen worden bevlogen en vatbaar zijn voor kruisbestuiving.

Het is echter gebleken dat de honingbij slechts plaatsvast is als zij een groot stuk tot haar beschikking heeft, b.v. een perceel van 1 of meer hectaren. Op kleinere oppervlakten, b.v. op veldjes van 1 are of minder, wordt de plaatsvastheid van de bij echter twijfelachtig. Zij houdt zich dan wel de meeste tijd op een bepaald veldje op, maar dwaalt af en

toe naar een ander perceeltje en kan daar soms kruisbestuiving veroorzaken, die door de zaadteler allerm minst gewenst wordt.

De bijen zijn echter niet de enige stuifmeeltransporteurs; eigenlijk moet men met alle bloemenbezoekende insecten rekening houden, maar in de praktijk zijn dit voornamelijk de bijen, de hommels en de vliegen.

Deze laatste leven niet in kolonies en hebben alleen voor zichzelf te zorgen, maar hieruit mag men geenszins afleiden, dat zij niet een groot deel van hun tijd besteden aan het verzamelen van voedsel. Vele vliegsoorten zijn trouwe bloemenbezoeksters en men kan ze daarop tijden achter elkaar aan het werk zien. Hoe het echter met de plaatsvastheid van hommels en vliegen gesteld is, is zo goed als niet bekend.

In ons land is de zaadteelt niet vrij, doch wettelijk geregeld. Om de ongewenste kruisbestuiving van verschillende rassen zoveel mogelijk te voorkomen, zijn in de loop der jaren in West-Friesland en de Langendijk allerlei plaatselijke verordeningen ontstaan om de verschillende koolsoorten, die daar geteeld worden, zuiver te houden. In die verordeningen werden minimumafstanden aangegeven waarop percelen kool, waarvan zaad wordt gewonnen, van elkaar verwijderd moesten zijn.

Op de duur voldeden echter deze plaatselijke regelingen niet meer en is men, na onderling overleg, gekomen tot een wettelijke regeling, neergelegd in de Bodemproductiebeschikking 1942 Kruisbestuiving.

Hoewel de maatregelen, die op grond van deze beschikking kunnen worden getroffen, in hoofdzaak berusten op praktische ervaringen, zal het wel niemand verwonderen dat de mensen, die deze wet moeten hanteren, belang stellen in de levensgewoonten van de insecten, die voor een deel deze wet noodzakelijk hebben gemaakt.

Van bepaalde zijde werd mij het vorig jaar gevraagd of ik de plaatsvastheid van de bijen nog eens verder wou onderzoeken en daarbij tevens aandacht wilde schenken aan het gedrag van de overige, bloemenbezoekende insecten.

Hier toe werden op een veld te Elst (Betuwe) in het vroege voorjaar 3 stroken van 100 m lengte beplant met een dubbele rij preiplanten. Deze rijen worden verder aangeduid als Rij I, Rij II en Rij III; de onderlinge afstand bedroeg eveneens 100 m. Tussen en naast de rijen werden aardappels en bieten geteeld.

Het onderzoek werd als volgt begonnen. Toen de prei in bloei stond, liepen 3 personen ieder langs de hen aangewezen rij en merkten alle insecten, die zich op de bloemen vertoonden; zij trachtten althans dit te doen. In Rij I kregen de insecten een rode vlek, in Rij II een witte en in Rij III een gele. Onder dit werk werd scherp uitgekeken naar insecten, die in een der andere rijen gemerkt waren. Deze overvliegers werden dadelijk gevangen en gedood in een fles met blauwzuur. Al heel gauw kregen de proefpersonen de indruk, dat niet alleen de honingbijen, maar ook de hommels en vliegen in hoge mate plaatsvast zijn, want naarmate zij langer werkten, vertoonden er zich in Rij I meer rode, in Rij II meer witte en in Rij III meer gele insecten tussen de nog niet gemerkte.

Deze proeven werden enige dagen voortgezet, bij verschillende weersgesteldheid en de algemene indruk was: de gemerkte insecten zijn plaatsvast, maar er komen uitzonderingen voor; in elke rij werden namelijk insecten gevangen, die in een der 2 andere rijen gemerkt waren. Toen wij dit feit geconstateerd hadden, stelden wij ons echter de vraag of niet de proefpersoon zelf aansprakelijk te achten was voor het overvliegen van enkele insecten naar een andere rij. Men zou zich immers kunnen voorstellen, dat het krijgen van een verfstip voor het insect een onaangename gewaarwording is, die het aanleiding geeft de vleugels te nemen zodra de proefpersoon weer in zijn buurt komt. En misschien zou het daardoor in een andere rij terecht komen.

Daarom wijzigden wij onze methode van werken; de 3 proefpersonen liepen op ten minste 10 m afstand naar het midden van hun rij, gingen daar op een fruitkist zitten en verrichtten hun werk in zittende houding, met zo weinig mogelijk bewegingen.

Op deze manier werkende, zagen wij minder insecten dan bij het lopen langs de rijen, maar kregen we een veel beter inzicht in de gedragingen van ieder exemplaar. Elke waarnemer toch had een tijdlang zekere „bekenden” om zich heen, die hun plaatsvastheid duidelijk toonden.

Ondanks deze voorzorgen bleven er afwijkingen optreden en vertoonden er zich gemerkte insecten in de rijen, waarin ze niet thuis hoorden.

Daarna hebben we nog een poging gedaan om het merken en de aanwezigheid van de proefpersonen helemaal uit te schakelen. Daartoe werden in de ochtenduren alle preibloeiwijzen van Rij III bepoederd met zetmeel en het proefterrein verder met rust gelaten. Ongeveer 6 uur later begonnen de 3 proefpersonen in de Rijen I en II met het vangen van insecten. Deze

Eristalis arbustorum L.
Mannetje.

Eristalomyia tenax L. Wijfje.

Eristalomyia tenax L.
Mannetje.
(Foto's: I. V. T. Wageningen)

werden met een pincet gegrepen, door indrukken van het borststuk gedood en daarna afzonderlijk in een papertje gerold.

Enige maanden later werd onderzocht of deze insecten naast stuifmeel, ook zetmeelkorrels aan hun haren hadden. Contrôledieren uit Rij III bleken er alle dik onder te zitten. De insecten die in de andere rijen gevangen waren, leverden het volgende resultaat:

	Rij II		Rij I	
	Zetmeel	Geen zetmeel	Zetmeel	Geen zetmeel
Honingbijen	2	44	4	59
Solitaire bijen	0	3	0	6
Hommels	0	3	0	1
Eristalis	14	263	11	182
Grauwe vleesvliegen	1	29	0	13
Andere vliegen	0	30	0	15

17 van de 389 in Rij II gevangen en 15 van de 291 in Rij I verzamelde insecten droegen dus de sporen, dat ze tevoren in Rij III vertoefd hadden.

Onder de naam Eristalis zijn in bovenstaande tabel 2 vliegensoorten samengevat, wier naam onder de foto's is vermeld.

Dit zijn zeer algemeen voorkomende vliegen, die elke imker wel eens bekeken zal hebben, omdat ze groot en wat traag en bij zonnig weer in iedere tuin, het hele jaar door, te vinden zijn.

In de loop der jaren is mij wel eens gebleken, dat ze soms voor bloemenzoekende darren worden aangezien.

Als wij de op zeer verschillende manieren verkregen uitkomsten van deze proeven samenvatten, komen wij tot de conclusie: zowel de honingbij als de hommels en de vliegen zijn in grote mate plaatsvast. Op kleine veldjes komen er echter uitzonderingen voor en bieden afstanden van 100 m geen volkomen waarborg tegen ongewenste kruisbestuiving.

(Het bovenstaande is een uittreksel uit het onder dezelfde titel verschenen artikel in: Mededelingen Directeur van de Tuinbouw, Februari, 1951).

Filmtournee kleurenfilm „van Immen en Imkers”

- 9 Februari: PIETERSBUREN (Gron.), 7 uur, Café Elenga, afd. Eenrum.
- 12 Februari: SINT MICHIELSGESTEL, 8 uur, hotel v. d. Linden, t.o. Instituut Ruwenberg, afd. St. Michielsgestel en Schijndel.
- 13 Februari: VALKENSWAARD, 7.30 uur, zaal G. van Neunen, Karelmollenstraat 44.
- 15 Februari: GORSSEL, 7.30 uur, Concordia, hotel de Roskam; 30-jarig bestaan.
- 16 Februari: TEXEL, 8 uur, „Oranjeboom” op de Groene Plaats te den Burg. Viering 40-jarig bestaan.
- 19 Februari: LOCHEM, 7 uur, café Bruinsma, Zwiepseweg K 2. Viering 25-jarig bestaan.
- 21 Februari: WINSCHOTEN, 7.30 uur, hotel „de Nederlanden”, Torenstraat.
- 22 Februari: BEILEN, hotel Koopman, Paltz, 7.30 uur, afd. Beilen en Westerbork.
- 23 Februari: DIEVERBRUG, zaal Joh. Blok, 7.30 uur, afd. Diever—Lhee.
- 26 Februari: LEERSUM, 7.30 uur.
- 27 Februari: HOOGVEEN, hotel Homan, Stationsstraat, 7.30 uur, afd. Hoogeveen, Ruinen, Zuidwolde.
- 28 Februari: NIEUW SCHOONEBEEK, café Pieper, 8 uur, afd. Oud- en Nieuw Schoonebeek, entree 25 ct.
- 1 Maart: HARDENBERG, 7 uur, lokaal voor Christelijke belangen, Oosteinde.

Geuchien Kloeten te Kallenkote heeft een aardige stal. En hij is tevreden over de honinggoogst van het afgelopen jaar!

Ribbands C. R. Autumn feeding of honeybee colonies. The Bee World vol. 31, no. 10, Oct. '50, pp. 74—76.

Bij deze proeven over herfstvoeding van de bijen werden twee bijenstanden vergeleken, ieder van tien volken. De ene stand bevatte sterke volken, de andere zwakke volken.

Op ieder van deze standen werden twee volken vroeg gevoerd met een sterke suikeroplossing, twee volken vroeg met een verdunde suikeroplossing, twee volken laat met sterke oplossing en twee volken laat met verdunde suikeroplossing.

Twee volken van iedere stand werden niet gevoerd. De volken werden op 24 Augustus en op 17 December alle gewogen en nauwkeurig de gewichtsvermeerdering bepaald. Het bleek dat de vroeg met sterke oplossing gevoerde bijenvolken minder voorraad hadden dan de laat gevoerde, vermoedelijk doordat in het eerste geval meer broed werd aangezet.

De sterke suikeroplossing (66½%) gaf ongeveer ½ meer voorraad in de volken dan de dunne oplossing (38%). De sterke oplossing bevorderde de broedaanzet meer dan de verdunde.

Nold. R. Ueber den Einfluss des Futtersaftes auf die sich entwickelnde Königin.

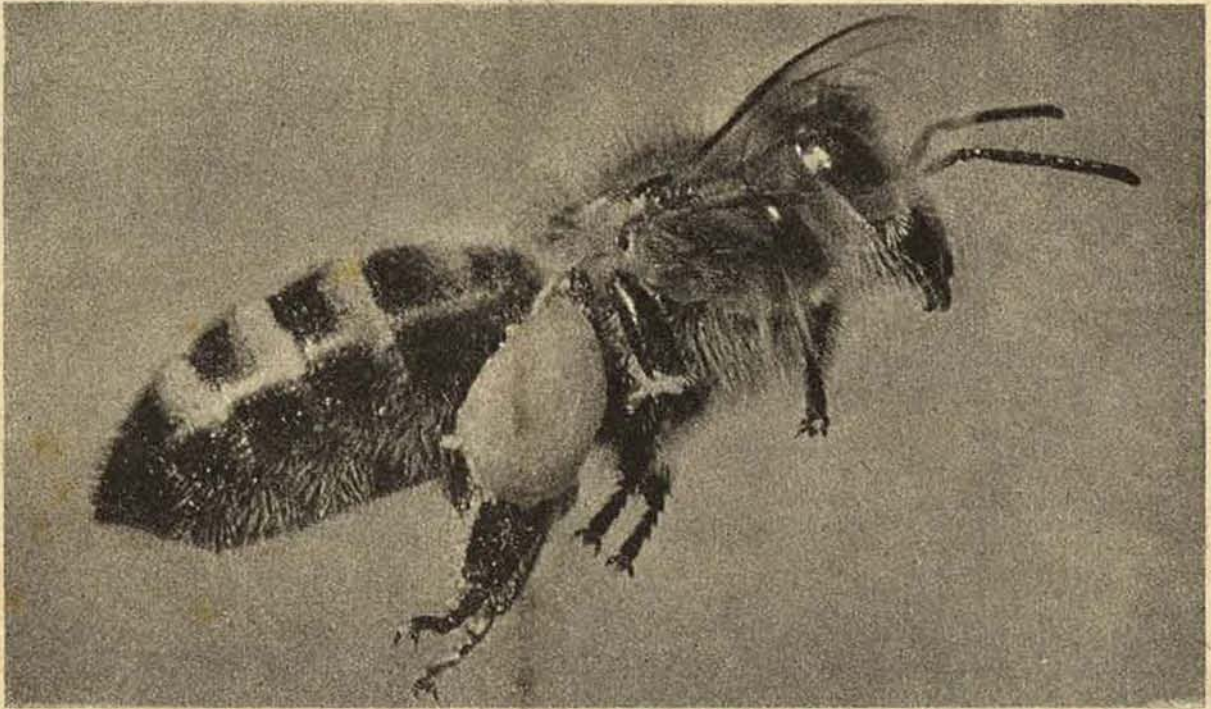
Die Hessische Biene, 86 Jg. nr. 8, Nov. '50, pp. 171—172.

Uit koninginnencellen, kort voor het verzegelen, werden de larven verwijderd en vervangen door één dag oude larven. Een gedeelte van de doppen werd zo dicht gemaakt dat de bijen de larven niet meer konden voeren. Ook de opengebleven doppen werden niet of weinig door de bijen gevoerd. Na 4 dagen werden de doppen verzegeld en uit alle kwam een jonge koningin. Deze werden in bevruchtungskastjes gebracht, maar gedeeltelijk niet aangenomen en de rest bleek — niettegenstaande bruidsvluchten — darrenbroedig. Het voedsel van de oude larf was dus niet geschikt om de jonge larf zich goed te doen ontwikkelen.

BIJENMARKTEN

14 April 1951: ZENDEREN.

Prijsvraag: KENT GIJ UW BIJ?

Het maken van een foto van een vliegende bij is zeer moeilijk. Er wordt gemompeld, dat bovenstaande foto geen foto is van een vliegende levende bij, dat de fotograaf dus een truc heeft toegepast. Drie juryleden zullen hierover uitspraak doen. De jury bestaat uit de heer H. G. Maagendans, voorzitter der afd. Arnhem en twee door hem aan te wijzen bijzitters.

De jury vraagt alle lezers van ons blad om op te treden als getuige-deskundige.

Wij, imkers, hebben miljoenen bijen gezien in alle mogelijke houdingen. Wij weten precies, in welke stand de vleugels van een vliegende bij staan; hoe ze haar kop, haar sprieten, haar borststuk, haar achterlijf en haar pootjes draagt enz. Wie zou een eventuele truc kunnen ontmaskeren, als wij, imkers, dat niet kunnen?

De vragen, die u als getuige-deskundige worden voorgelegd zijn:

- a. **Is dit een foto van een levende, vliegende bij?**
Het antwoord mag alleen maar luiden „ja” of „neen”.
- b. **Waarop grondt gij uw deskundig oordeel?**
Het antwoord moet kort en bondig zijn en mag hoogstens 30 woorden tellen.

Antwoorden: Vóór 5 Maart aan het Bijenhuis te Wageningen.

Uitspraak: Wordt zo spoedig mogelijk in het Maandschrift gepubliceerd.

Correspondentie over prijsvragen kan niet worden gevoerd.

Prijzen: f 50.— aan waardebons, door de jury te verdelen onder de inzenders van deskundigen-verklaringen, waaraan zij het meeste steun heeft gehad bij het vormen van haar oordeel.

UITSLAG BROEDNESTPUZZLE.

Binnengekomen zijn 863 oplossingen. De goede oplossing was: 1. Linde; 2. Simplex; 3. Afstandsblikje, Draden spannen; 4. Imkersdag; 5. Korf; 6. Merken; 7. Moerdop; 8. Angel; 9. Vlieger; 10. Endeldarm; 11. Carbolap; 12. Zeef; 13. Zwermen; 14. Von Frisch; 15. Mede; 16. Beroker, bijenkap; 17. Bijensteek; 18. Warbouw; 19. Labordoes; 20. Larf; 21. Dathepijp; 22. Voorbouw; 23. Bestuiving, verzamelen; 24. Separeren, demareren; 25. Groentje; 26. Kasten; 27. Dar; 28. Eitjes, eieren; 29. Moer; 30. Kieps; 31. Koningin; 32. Honing; 33. Nosema, Amoebe; 34. Nazwerm.

En de prijswinnaars zijn: 1e prijs: A. J. KUIPERS, Nijverdalsestr. 209, Nijverdal; 2e prijs: A. LATTÉ, A 61, Brummen (Gld.); 3e prijs: J. H. SCORBER, Goor; 4e prijs: K. KUSSENDRAGER, Kerkewal A 27a, Gorredijk (Fr.); 5e prijs: H. WIECHERS, No. Dertien 7, Veendam; 6e prijs: W. v.d. LUGT, Molenaar 5, Bussum; 7e prijs: J. NAKKEN, Vlieghuis I 106, gem. Coevorden; 8e prijs: K. HOMANS, Kortzwaag 234 f, (Fr.); 9e prijs: H. J. SCHEFFER, Dorpsstraat 123, Renkum; 10e prijs: A. v. SMAALEN, Insulindestraat 216 b, Rotterdam.

PRIJS voor de best verzorgde oplossing: L. ZUURVEEN, Noorderhogebrug 120, Groningen.

De prijzen zijn aan de winnaars toegezonden.

Vragenrubriek

Vraag 3: Twee moeren in één volk, zwermdrift.

De lezer, die in Maart 1950 een antwoord inzond op de kwestie „Meer koninginnen in één volk”, zendt thans over hetzelfde onderwerp de volgende vraag: Van 30 April tot 20 Juni heb ik twee koninginnen in één volk gehad. Tot 20 Juni heb ik met veel moeite het zwermen kunnen beletten. Nadien was er geen houden meer aan. Nu is de vraag: ging de zwermdrift van de koninginnen of van de bijen uit? De bijen uit de honingkamer op de bovenste broedbak waren grotendeels met de zwerm meegetrokken, dus het gehele volk (van de beide koninginnen) heeft meegezwerm. Waarom ging de bovenste koningin niet mee? Er zat geen rooster tussen en zwermdrift heerste in het gehele volk. Antwoord van vraag 30 Mei 1950 heeft mij niet geheel bevredigd.

A. T. v. d. B. te R.

Antwoord: Meerdere of mindere neiging tot zwermen is een karaktereigenschap, in een bijenvolk gegroeid door de koningin. Een bijenvolk is weliswaar een massa, maar die als geheel een eenheid is. Eigenschappen, die het volk blijkt te bezitten (haaldrift, zwermrust, steeklust enz.) heeft het volk van de koningin, waarvan het afstamt. Dat met het zwermen één der moeren liever thuis bleef, bewijst, dat de ontstane zwermdrift niet van haar uitging of met grote waarschijnlijkheid zelfs... dat ze wel in het dubbel-volk woonde, maar zich er niet thuis voelde. Dit laatste behoeft ons niet geheel te verwonderen, want twee moeren in een volk is in volkomen strijd met het bijenleven in de natuur. Uw geval met de thuisgebleven moer bevestigt dit geheel. Het antwoord op vraag 30 is geheel juist, maar... we weten er nog te weinig van.

L.

Vraag 4: Honing die niet versuikert.

Een dezer dagen in een levensmiddelenwinkel zijnde, zag ik daar een aantal potjes met honing staan, waarvan de honing niet versuikerd was. Ik maakte de eigenaar van de zaak hierop attent en hij antwoordde hierop, dat de honing van de andere firma's, die hij verkocht, inderdaad wel versuikerde, maar dat deze honing, afkomstig uit Friesland, een zekere bewerking had ondergaan, opdat ze niet zou versuikeren. Ik zeide hem, dat ik, zover ik mij kon herinneren, daarover nooit iets gelezen had in ons Maandschrift, maar dat ik de vraag daar zou stellen of dat inderdaad juist was.

J. D. A. R. te D.

Antwoord: Het is mogelijk, dat de honing in kwestie zo sterk verhit is, dat ze niet versuikeren kan. In dit

geval behoren de flacons volgens wettelijk voorschrift voorzien te zijn van een etiket „verhitte honing” en is de vloeistof dan ook geen honing, maar alleen maar honing geweest. Een tweede mogelijkheid is deze, dat ze verhit is tot hoogstens 65° C. In dit geval wordt gekristalliseerde honing vloeibaar zonder dat schade aan de kwaliteit wordt toegebracht. He wederom kristalliseren is dan echter een kwestie van enkele weken, afhankelijk van de temperatuur in het lokaal, waarin zich de honing bevindt. Vooral bij wisselende temperatuur vindt kristallisatie sneller plaats (tussen 5 en 15° C.).

Ten derde kan natuurlijk de honing vervalst zijn, terwijl een andere mogelijkheid nog is, dat de honing afkomstig is van planten, waarvan de nectar langzaam versuikert, zoals heide, of dat de flacons honing bevatten, waarin veel dextrine, die b.v. van honingdauwhoning afkomstig kan zijn.

Als ik klant was van deze levensmiddelenwinkel, wilde ik weten, wat er met deze vloeistof aan de hand is voor ik er een potje van meenam!

L.

Vraag 5: Verplaatsen van volken. Overbrengen van korf in kast.

Ik heb vijf bijenvolken in korven. Nu is mijn plan een kast aan te schaffen en hier enige volken uit de korven in over te brengen. Wat is de beste manier om dit te doen? Wat

het beste seizoen van het jaar, zodat ik nog honing kan oogsten? Verder wilde ik de kast, als de volken er in zijn overgebracht, een honderd meter van de oude standplaats verwijderen met het oog op de boomgaard. Kan dat?

D. v. K. te M.

Antwoord: De volken verplaatsen met het oog op uw boomgaard zult u nu, tijdens de winterzitt, moeten doen. Dit moet zeer voorzichtig gebeuren, zodat de bijen - om zo te zeggen - onmerkbaar verplaatst worden. Een voorjaarsverplaatsing zou in tweemaal moeten geschieden, eerst ver weg en enige weken later terug naar de nieuwe standplaats. Voorzichtige verplaatsing in de winter heeft geen enkel nadelig gevolg.

U kunt achter in April of begin Mei de korver afjagen en overbrengen in de kast, waarop dan een moerrooster wordt gelegd om daarop de korf te plaatsen. De korf is dan tijdens de voorjaarsdracht de honingkamer. Ook wordt vaak de korf eenvoudig boven op de kast gezet. Wanneer de korf tijdens dit werkje geheel tot de bodemplank is volgebouwd, laat het volk zich bij behoorlijke kracht vanzelf naar beneden zakken. Wanneer ge dan zeker weet, dat de koningin beneden is, wordt tussen korf en kast een rooster gelegd. De korf is dan dus weer tijdelijk honingkamer. Deze onderzet-methode lukt niet steeds, daar slechte dracht niet tot volksverhuizing leidt.

L.

Afdelingsberichten

AFDELING BUNNIK

Op 5 Januari j.l. werd voor ons vertoond de kleurenfilm Immen en Imkers. Ondanks de slechte weersomstandigheden was de belangstelling goed en was het een geslaagde avond. Op 15 Februari houdt onze afdeling haar Jaarvergadering in café Plant. De heer W. H. v. d. Broek uit Soesterberg zal een lezing houden over Koninginneteelt. Verder zal de avond gevuld worden met attracties en film. Bijennieuws no. II met de nieuwe regeling Reizen naar het fruit is verschenen. Losse nummers verkrijgbaar ad 10 ct.

Georganiseerd reizen naar het fruit seizoen 1951.

Kon de afd. Bunnik in het vorige nummer van ons Maandschrift nog geen nadere mededelingen doen omdat er nog steeds geen overleg met de Bedrijfsraad voor de Bijenhouderij had plaatsgevonden, op het laatste moment echter hebben wij een bespreking gehad met de secretaris van de Bedrijfsraad.

Uitvoerig werd besproken de vergoeding aan de imkers en hoe te komen tot een landelijk advies in deze. Alhoewel de afd. Bunnik daar al jaren naar streeft, is het niet mogelijk om dit jaar reeds met een landelijke prijs te komen, aangezien ons organisatieplan voor 1951 reeds gereed was, toen dit onderhoud plaats vond, niettegenstaande de afd. Bunnik zich reeds in Nov. j.l. tot de Bedrijfsraad gewend had, evenals in voorgaande jaren. Door de secretaris van Bedrijfsraad werd dan ook volmondig erkend, dat hij in deze nalatig is geweest en de afd. Bunnik als zodanig geen blaam treft.

Tenslotte zijn wij overeengekomen, dat alleen dit jaar voor de prov. Utrecht een afwijkende prijsregeling geldt, in samenwerking met de Kring Utrecht der N.F.O. Voor de overige provincies geldt dan het advies van de Bedrijfsraad inzake de prijs.

Bijennieuws no. II der afd. Bunnik is reeds verschenen, bevattende de voorwaarden en condities voor reizen naar het fruit. Losse nummers zijn verkrijgbaar ad 10 ct., Achterdijk 27, Bunnik. Telefoon K 3405-272. Bij alle correspondentie met onze afdeling postzegel voor antwoord insluiten. De prijzen genoemd in ons Bijennieuws, gelden dus alleen voor de provincie Utrecht. Voor Bijenvolken die de afd. Bunnik buiten de provincie Utrecht verhuurt geldt de grondprijs volgens het advies van de Bedrijfsraad. Onze afdeling doet weer al het mogelijke om zoveel mogelijk volken geplaatst te krijgen. Zij die volken wensen te verhuren dienen dit op te geven op een formuliertje voorkomende in ons Bijennieuws. Met de Bedrijfsraad zal contact worden onderhouden in hoeverre bijenvolken die over zijn of te kort in bepaalde gebieden, gezamenlijk geplaatst te krijgen. Verder zijn de voorwaarden en condities der afd. Bunnik vrijwel gelijk aan het vorige jaar. Wij streven er bij de plaatsing steeds naar om de vrachtkosten voor de imkers zo laag mogelijk te houden. Verder kunnen wij U volledig wijzen naar ons Bijennieuws en naar de publicatie van de Bedrijfsraad in dit nummer, waarbij wij ons volledig aansluiten. De Bedrijfsraad heeft ons toegezegd het komende najaar tijdig de besprekingen te openen, alleen organisatorische moeilijkheden zijn de oorzaak dat thans voor dit jaar nog geen algemene prijs kon worden vastgesteld.

C. PATER Jzn.

Bij het ter perse gaan van dit nummer vernemen wij telefonisch van de Bedrijfsraad, dat tussen de fruittelers-organisaties en de Bedrijfsraad voor het gehele land, behalve voor de provincie Utrecht, dezelfde voorwaarden zijn overeengekomen als vorig jaar (zie Maandschrift Maart 1950, blz. 39). Voor de provincie Utrecht is de regeling van onze afdeling Bunnik van kracht.

Red.

AFD. HOOGZAND-SAPPEMEER

Als bijzonderheid kan worden medegedeeld dat de heer Jan Draaijer, lid van afdeling Hoogezand-Sappemeer en omstreken het afgeloopen seizoen voor de vijftigste keer achter elkaar met z'n bijen naar de Drentse heide is geweest. Onze gelukwensen daarmee Draaijer en nog vele jaren.

De heer J. Draaijer

Tot vóór pl.m. 20 jaar was Draaijer 'n zeer goede korfimker. Toevallig kwam hij toen honing te kort voor z'n klanten en vroeg hij een kastimker raathoning te koop, hetwelk hem werd geleverd in raampjes, te kwaliteit heideraathoning. Draaijer vond deze honing zó fijn en zó mooi, dat hij zijn besluit gauw had genomen. Goed knutselaar zijnde had hij ras een tiental kasten gemaakt en sindsdien boert hij best met kastimkeren.

Zijn jubileumjaar hebben de bijtjes hem tot een onvergetelijk jaar gemaakt, want zijn acht en tien raams kasten kwamen met dubbele broednesten bijna alle vol met verzegelde honing van de heide.

A. REINTS.

AFDELING TEXEL

Verlag Jaarvergadering op 23 November 1950. - Na het behandelen van de gewone agendapunten kwam in bespreking het veertigjarig bestaan van onze Afdeling, welke werd opgericht Januari 1911. Besloten werd om dit jubileum feestelijk te herdenken. Het bestuur is er in geslaagd de kleurenfilm „Immen en Imkers" te laten vertonen op 16 Februari voor leden en gezinsleden en enkele genodigden. Om eventuele kosten te dekken is het lidmaatschap voor dit jaar met f 1.— per lid verhoogd. Enkele leden deden toezegging om de opbrengst van de te verkopen volken aan de afdelingskas over te dragen om zodoende een zo feestelijk mogelijke avond te kunnen organiseren. Moge deze avond voor de leden een leerzame zijn en een aansporing om met hernieuwde ijver onze mooie bijensport te doen opleven en uitbreiden.

L. BLOM-Brücher, Secretaresse.

AFDELING VARSEVELD

Jaarvergadering 7 December 1950. - Na opening las de secretaris de notulen en het jaarverslag. Beide werden goedgekeurd. Het blijkt dat het ledental nog steeds dalende is. Sedert het vorig jaar zeven minder. Oorzaak dalende animo, de veel mindere vraag naar honing, zowel voor eigen gebruik als in de handel en de zeer lage prijzen die men maken kan. Ook enige imkers uit de oudste gelederen hebben het bijhouden er aangegeven. Geconstateerd moet helaas worden, dat steeds minder het bijhouden overgaat van vader op zoon.

De aftredende bestuursleden worden allen herkozen. De contributie voor 1951 gesteld op f 3.50. De lege suikerzakken worden verkocht á f 1.— per stuk. Met belangstelling werd kennisgenomen van de mededeling van het bestuur van groep A om een vergadering te houden ter bespreking van de rentabiliteit van het imkersbedrijf. Enige leden werden aangewezen om de vergadering bij te wonen.

Om de leden in de gelegenheid te stellen hun kennis inzake het bijhouden te vergroten werd op voorstel van het bestuur besloten wederom een cursus in bijenteelt te houden. De cursus zal worden gegeven door de heer D. J. v. d. Meulen uit Doetinchem.

Met de bedoeling belangstelling bij het publiek te wekken, wenste het bestuur ter plaatse de bijenfilm „Van Immen en Imkers" te laten vertonen. Zo mogelijk ook een middagvoorstelling voor de oudere schooljeugd en een avondvoorstelling voor leden en andere belangstellenden. Dit werd goedgekeurd en de regeling aan het bestuur opgedragen. Als datum werd gesteld Vrijdag 2 Februari.

Aan het slot werd een gratis verloting gehouden. Daarna sluiting der vergadering.

Het 25-jarig bestaan der AFDELING HEINO

De Afdeling Heino vierde op 16 December haar zilveren jubileum. Ondanks de gladde wegen waren er vele genodigden en leden met hun echtgenoten gekomen.

De voorzitter, de heer J. Stokvisch, feliciteerde de leden met dit jubileum en bood namens de afdeling aan de heer H. Horselenberg een horloge aan als blijk van waardering voor het vele werk, dat hij tijdens zijn 25-jarig penningmeesterschap had verzet.

De secretaris, de heer A. H. Lutje Schipholt, gaf vervolgens een overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen in de afgelopen 25 jaar.

Het hoofdbestuurslid, de heer Schwieters uit Dedemsvaart bracht de gelukwensen van het hoofdbestuur over en schonk namens het H.B. een zilveren legmedaille. Ook de heer Horselenberg werd een medaille toegezegd. De heer Schwieters moreerde nog even, hoe hij voor meer dan 25 jaar geleden voor het eerst kennis maakte met een Heino's lid, n.l. de heer H. Schiphorst, op de toen zo bekende en goede heidevelden bij de Wolf, waar nu echter geen heide meer te vinden is. Voorbij glorie van de heidedrachten. Namens de afd. Wijhe feliciteerde de heer Beumer, terwijl daarna de heer Wisselink, landbouwleraar, zijn gelukwensen aanbood en wees op de betekenis van de bijenhouderij voor de fruitteelt.

Na dit officiële gedeelte waren we nog geruime tijd gezellig bijeen. Onder muziek en voordrachten werden we ruim onthaald. Onder leiding van de heer Schwieters deden we aan hersengymnastiek, waarbij een veertig vragen gesteld werden. Zo werd onze kennis van de bijenteelt meteen nog meer uitgebreid.

De burgemeester van Heino, jhr. A. J. E. E. C. van der Heyden van Doornenburg, kon wegens vergadering elders niet voor elf uur aanwezig zijn. De voorzitter bood hem toen het ere-voorzitterschap der afdeling aan, dat door de burgemeester gaarne werd aanvaard.

Tenslotte moest er een einde komen aan de feestvreugde. De voorzitter sloot met een woord van dank de bijeenkomst en dankte ook nog voor de bloemen aangeboden door de afdelingen Raalte, Wijhe, Hoog-Zuthem en Oud-Leusen.

AFDELING BILTHOVEN

Woensdag 29 November l.l. sprak Dr de Wilde voor leden en genodigden over zijn reis naar Amerika en de aldaar bereikte resultaten met K.T., zowel op natuurlijke wijze als met behulp van de kunstmatige bevruchting.

De belangstelling van de leden der afdeling was niet daverend. Vele „prominenten" uit de afdelingen Zelst, Soest, Hilversum Amersfoort, Veenendaal en Rotterdam waren aanwezig.

Een geslaagde avond, waarin de vlotte causerie van Dr. de Wilde een groot aandeel had.

AFDELING HEERDE

Het 40-jarig bestaan van de afd. Heerde werd 22 December in Hotel v. Neck gevierd. De voorzitter, de heer J. Geurken, opende deze bijeenkomst met een welkomstwoord en richtte zich in zijn begroeting in het bijzonder tot de dames wier aanwezigheid dan ook op prijs werd gesteld. Het was een buitengewone verrassing en werd dan ook zeer gewaardeerd dat de bijenteeltonconsulent de heer dr ir H. Minderhoud zich bereid had verklaard om op deze feestavond een lezing te houden en dat 't hoofdbestuurslid de heer v. Rooyen deze vergadering kwam bijwonen. Hierna gaf de voorzitter een korte beschouwing van de 40 jaren welke de vereniging bestaat. Het leden-

tal ging op en neer. Bij de oprichting was het aantal pl.m. 60. Het hoogste was wel in 1947 n.l. 106. Thans telt de vereniging 52 leden, maar spr. hoopte dat het aantal spoedig weer in stijgende lijn zal gaan. Dr Ir Minderhoud had tot onderwerp gekozen „Het leven der bijen buiten en om de korf".

In deze buitengewoon boeiende lezing werd een duidelijke uiteenzetting gegeven van de oriëntatie en het reukvermogen dezer dieren. Spr. beëindigde de causerie met een hartelijke felicitatie en de beste wensen voor het welzijn der vereniging. Daarna sprak het hoofdbestuurslid de heer A. v. Rooijen enige waarderende woorden en bracht hierbij de felicitatie van het hoofdbestuur over met de aanbieding van een zilveren medaille.

De afgevaardigde van Wapenveld herinnerde er in zijn felicitatie aan dat vroeger Heerde en Wapenveld één waren, maar dat 13 jaar geleden Wapenveld zelfstandig is geworden. De afd. Epe was verhinderd doch zond een brief en bloemen. Na de pauze werd de kleurenfilm „Immen en Imkers" vertoond, een prachtige film, waarvan allen veel hebben genoten. Op deze jubileumavond ontbraken vanzelfsprekend de consumpties niet. In zijn slotwoord bedankte de voorzitter allen die hadden meegewerkt aan het welslagen van deze avond.

J. VAN DIJK, secr.

Koolzaad Friesland

In verband met de beschikbare oppervlakte koolzaad adviseert het Hoofdbestuurslid voor Friesland de leden als volgt te reizen:

Zuid-Friesland naar de N.O.P.
Oost-Friesland naar Noord-Groningen.
Het overig deel van de provincie naar Noord-West Friesland.

Officiële Mededelingen

De voorstellen voor de Algemene Vergadering zijn gepubliceerd in het Januari-nummer. Deze voorstellen worden op de agenda geplaatst, zodra zij door vijf of meer andere afdelingen worden ondersteund, van welk feit vóór 15 Febr. door middel van een adhaesiebetuiging of anderszins aan het H.B. moet zijn gebleken. Ditzelfde geldt voor amendementen op voorstellen, uitgaande van het H.B. of van afdelingen, met dien verstande, dat de indiening vóór 15 Februari moet hebben plaats gehad en de adhaesiebetuigingen daarop vóór 15 Maart zijn binnengekomen.

Medewerkers: zeer veel kopij moet wachten.

Inhoud:

Voor beginners	17
Uit voorbijgane tijden	18
Koninginnekeekwesties IV	19
Honinghandel	20
Bedrijfsraad	22
De lezer schrijft	23
Stuifmeel	24-25
Uit de Jaagkleps	26
Over de plaatsvastheid in verband met de plantenveredeling	28
Documentatie	29
Prijsvraag	30
Vragenrubriek	31
Afdelingsberichten	31
Officiële mededelingen	32

Alles wat U nodig hebt

koopt U het best en het voordeligst bij de handelsinstelling van Uw eigen vereniging: Het Bijenhuis te Wageningen.

Raampjesgreep Simplex, met veer, gemakkelijk het uitnemen der ramen, één handbediening, de andere hand houdt U vrij! f 1.—

Raampjeslichter met schraapmes, het apparaat dat elke imker steeds weer met plezier gebruikt f 1.—

Eijenveger, groot model, niet te stug en niet te zacht, met gemakkelijk in de hand liggend handvat f 1.10

Vaseline om te strijken op alle plekken waar U de bijen niet wilt laten bouwen of waar U later propolis moet verbreken of verwijderen, per flacon inhoudende ongeveer 200 gram f 0.65

Eijenweegschaal met schuifgewichten, weegt zeer nauwkeurig tot 100 kg. De beste! Draagvlak 52 x 40 cm f 100.—

Rookblazer, een Dathepijp die U met een koord om de hals draagt. Het mondstuk is bevestigd aan een 45 cm lange gummislang, niet zwaar in de mond al werkt U een gehele dag in de bijen f 6.—

Dathepijp, sterk materiaal, degelijke uitvoering, met houten mantel. Met kogelventiel (voor niet-rokers). f 4.60
zonder kogelventiel f 4.30

Beroker (blaasbalg). Hierin kunt U bv. een rolletje golfcarton gebruiken. Brandt zeer lang f 6.—

Beroker „Vulkaan“. U windt het veerwerk op en een ventilator drijft de rook op de bijen. Met één handgreep in en buiten werking te stellen. Pas na een kwartier gebruik opnieuw opwinden f 16.—

Moerhuisjes het van ouds bekende model f 0.20

Koninginnekooitje Wohlgemuth. Bouwende bijen bijten niet. Bovenin de koningin, onderin ruimte voor voer-deeg, waardoor de bijen de koningin bevrijden. En links en rechts een stuk kunstraat om de bijen te laten bouwen. Het geheel te bevestigen in een leeg raam. Een uiterst doelmatig Zwitsers apparaat, dat nimmer faalt f 1.15

Carbollar van Engels pluksel, houdt de geur zeer lang vast f 1.—

Flesje carbol, gereed voor het gebruik, vermengd met stoffen die de geur zeer lang vasthouden f 0.40

Giro 1171

Tel. 2863

GOEDE DINGEN
BIJENHUIS WAGENINGEN

Nu raampjes klaar maken!

Raampjesdraad, per klos van 500 gram f 2.25, 100 gram f 0.50, 50 gram f 0.30

Spoorwielkje voor het insmelten van draden in de kunstraat f 1.50

Gaatjesapparaat, verbeterd model, een uitkomst voor de imker die veel raampjes klaar te maken heeft f 4.25

Gaatjespriem, onwrikbaar bevestigd in stevig handvat f 1.—

Spleetopener om gemakkelijk de kunstraat tusschen de zaagspleet te schuiven f 0.75

Gietlampje met afneembare waslepel, die vervangen kan worden door een stander, waarop U het spoorwielkje kunt verwarmen. De vlam verwarmt ook de tuit van de lepel, geen stollen van was meer bij het aangieten f 3.—

Kunstraat, voor broed- en honingkamer, in elk gewenst formaat. Onze kunstraat is vervaardigd met de modernste hulpmiddelen en geniet internationale vermaardheid. Wordt geleverd tegen dagprijs.

Giro 1171

Tel. 2863

GOEDE DINGEN
BIJENHUIS WAGENINGEN

FEEKA FEITEN

De prijzen van hout en zink stijgen onrust-barend! Bij nieuwe productie zullen de prijzen van bijenkasten circa 25% stijgen. Wij hebben nog voorraad tegen lage prijs, waaronder de Nat. Hive.

Nu bestellen is dus Uw voordeel.

Een gratis brochure met prijscourant ligt ook voor U gereed.

Onze zelf-afstandscheppende ramen worden steeds meer gevraagd.

Gevitamineerd stuifmeelsurrogaat per kg pak f 1.95

FEEKA HANDELSONDERNEMING

Duinweg 14 - Soest - Zuid - Telef. K 2955-2103

H. T. VAN DAM - BIJENPARK

JUBBEGA (Fr.).

Wij leveren U alles op het gebied der bijenteelt uit ruime voorraad, vlug en tot de laagst mogelijke prijzen. Verschillende artikelen zijn in prijs verhoogd, wegens de duurere grondstoffen. De prijzen in onze prijscourant 1950 zijn niet meer geldig. Onze nieuwe prijscourant verschijnt met enkele weken.

Zend nu Uw was ter verwerking tot kunstraat. Werkloon zuivere was tot kunstraat nog f 1.- p. kg.

We zijn ook steeds koper van zuivere Bijenwas en droge Raten tegen de hoogste prijs. Aanbiedingen zien we gaarne tegemoet.

Het honingjaar 1951

kan alleen goed worden als U van uw kant alles hebt gedaan wat mogelijk is om sterke volken te hebben voor de oogst.

BRENG NU ALLES IN GEREEDHEID!

Simplexkast (bodem met opklapbare vliegplank, vlieggatschuif, twee buitenranden, broed- en honingkamer met ramen en afstandblikjes en dak bedekt met zink, geheel compleet f 30.50

Fruittwekerskast, de ideale kast voor fruitkwekers en voor hen die in de zomer weinig tijd hebben voor hun bijen, compleet met zinken dak, ramen en afstandblikjes f 21.—

Verbeterde Simplex, bestaande uit bodem met voerla, 3 buitenranden, waarvan de middelste met vlieggaten en aanvliegplankje, reisraam-separator, broed- en honingkamer met ramen en afstandblikjes, dak, verbindingstaven voor het reizen, geheel compleet f 42.—

Enkelwandige Simplex, bestaande uit bodem, broedkamer, honingkamer die ook als tweede broedkamer kan worden gebruikt, met verbindingstaven voor

het reizen, reisraam, broed- en honingkamer, compleet met ramen en afstandblikjes f 27.50

Koninginnekastje Dr. Minderhoud f 6.50

Koninginnekastje Frankenhuis f 3.75

Broedramen per 100 f 17.— per stuk f 0.17½

Honingramen, per 100 f 16.50, per stuk f 0.17

Afstandblikjes per 100 f 1.75, per stuk f 0.02

Ramen fruitkwekerskast per stuk f 0.18

Zinken voerbak voor V.S.-kast zo lang de voorraad strekt f 7.50

Verkleinblokken voor Simplex, Enkelwandige Simplex en V.S. ter grootte van 2 ramen, per stuk f 1.60

Bodem Simplexkast f 4.50

Bodem V.S.-kast f 10.—

Buitenrand V.S.-kast f 5.40

Idem met vlieggaten en aanvliegplankje f 6.—

Buitenrand Simplexkast f 6.25

Broedkamer Simplex of V.S.-kast f 3.75

Honingkamer idem f 3.25

IS UW BEDRIJFSPLAN 1951 AL KLAAR?

Als U er niet uit kunt komen, raadpleeg dan een ervaren collega, die dezelfde drachtplanten bezoekt. Maar zonder bedrijfsplan komt U er niet en als de zwermen aan de boom hangen is het te laat.

Doet het nu! Raadpleeg de gegevens in onze vorige advertentie nog eens, daar staat precies in, waar het om gaat.

EN EEN GOEDE RAAD TOT BESLUIT:

Koop van ales wat U nodig hebt het beste, het zal blijken het goedkoopste te zijn. Bijenkasten bijvoorbeeld behoren gemaakt te worden van het best

mogelijke hout, door vakbekwame meubelmakers. Onze bijenkasten hebben een jarenlange reputatie en de imkers die ze gebruiken

IMKEREN MET PLEZIER

Giro 1171

Tel. 2863

GOEDE DINGEN
BIJENHUIS WAGENINGEN

Druk: N.V. Uitgevers-Mij. De Gelderlander - Nijmegen